

تحلیل توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن شهر تهران

امیرمحمد ضرغام‌پور بویراحمدی

دانشجوی دکتری گروه شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

وحید بیگدلی راد*

استادیار گروه شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

سید محمد رضا خطیبی

استادیار گروه شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۰۲

چکیده

در جهان امروز به واسطه پدیده‌های قدرتمندی نظیر جهانی شدن و توسعه اطلاعاتی-ارتباطی توجه به توسعه ظرفیت‌های تعاملات سیاسی شهری دارای اهمیت ذاتی است. در همین راستا، در این مقاله به تحلیل توسعه تعاملات سیاسی شهر تهران با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن پرداخته شده است. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز تحقیق به صورت کتابخانه‌ای با ابزار فیش‌برداری و همچنین میدانی با مصاحبه و پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق شامل مسئولین حوزه مدیریت شهری تهران و جامعه دانشگاهی است که حجم نمونه ۱۰۰ نفر و به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل عامل اکتشافی و آزمون رگرسیون چندمتغیره در محیط نرم افزار SPSS و مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار Amos استفاده شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های فرهنگی در جهانی شدن شهر تهران با واریانس ۱۸٫۷۳ درصد بیشترین درصد از واریانس توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن را به خود اختصاص داده است. همچنین، با توجه به عوامل شش‌گانه استخراج شده توسعه تعاملات سیاسی شهری ۰٫۸۳۴ درصد از واریانس جهانی شدن تهران در بستر تعاون و شبکه‌سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین‌المللی به خود اختصاص داده‌اند و بررسی توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن نیز نشان داد تعاملات سیاسی شهری به میزان ۵۳٫۷ درصد بر تعاون و شبکه‌سازی جهانی شدن تهران، ۵۳٫۷ درصد بر بستر فرهنگی جهانی شدن شهر تهران و ۴۵٫۶ درصد بر بعد اقتصادی ملی و بین‌المللی جهانی شدن تهران اثرگذار است.

واژگان کلیدی: تعاملات سیاسی شهری، جهانی شدن، شهر جهانی، تهران.

مقدمه

تعاملات سیاسی^۱ به معنای عمل انجام مذاکرات بین دو شخص یا دو کشور در ابعاد گسترده به منظور حفظ و توسعه روابط بین‌الملل است. از جمله کارکردهای تعاملات سیاسی را می‌توان جلوگیری از جنگ، خشونت و تقویت روابط بین دو کشور در نظر گرفت. هم‌چنین، بدون تعاملات سیاسی، بسیاری از امور در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جهان متوقف و به انجام نخواهد رسید، سازمان‌های بین‌المللی وجود نخواهد داشت و مهم‌تر از تمامی موارد مذکور جهان در حالت جنگ مداوم قرار می‌گیرند. نتیجه تعاملات سیاسی در قالب زیست مسالمت‌آمیز کشورها متجلی شده است و تعاملات سیاسی در جهان باستان و تا عصر حاضر در حوزه‌های سیاسی و اقتصادی وجود داشته است (Jia & Li, 2019). از طرفی جهانی‌شدن برای توصیف وابستگی متقابل و روزافزون اقتصاد، فرهنگ، اجتماع و جمعیت جهان به کار می‌رود که به واسطه توسعه تجارت بین‌المللی کالا و خدمات، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، رشد جریان سرمایه‌گذاری و جریان بالای جابجایی جمعیت اتفاق افتاده است. ایجاد و توسعه شرکت‌های چندملیتی، رشد و توسعه تجارت خارجی کشورها، پذیرش شاخص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^۲ به عنوان یک شاخص مهم اقتصادی، ایجاد شبکه‌های تامین کالا و خدمات و ... نمودهایی از جهانی‌شدن در حوزه اقتصاد است (Zhu & Jiang, 2019).

در جهان متحول شونده امروزی به واسطه پدیده‌های قدرتمندی نظیر جهانی‌شدن و توسعه اطلاعاتی-ارتباطی (مجازی-واقعی)، با توجه به ارزش و اهمیت شهرها در اقتصاد محلی و جهانی، توجه به توسعه ظرفیت‌های تعاملات سیاسی شهری دارای ارزش و اهمیت ذاتی است. در حقیقت شهرها به مانند قلمروی محلی می‌توانند از ظرفیت‌هایی که به واسطه ارتباطات و تعاملات سیاسی در فضای بین‌المللی کسب می‌نمایند بر مشکلات خود غلبه نموده و زمینه توسعه اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی خود را فراهم آورند. بنابراین، می‌توان چنین مطرح نمود که تعاملات سیاسی شهری به عنوان شکل نوینی از تعاملات سیاسی است که شهرهای جهان در آن شرکت دارند که با استفاده از قابلیت کلان‌شهرهای جهان برای توسعه سیاست‌های بینا شهری بین‌المللی به جای سیاست‌های بینادولتی، در قالب سیاست شهری با توجه به پتانسیل‌های شهروندی صورت می‌پذیرد. ولیکن متأسفانه این نوع از تعاملات سیاسی و در کل سیاست شهری در کشور ایران چندان مورد توجه قرار نگرفته است. از آنجایی که با توجه به پیشرفت‌های تکنولوژیکی و اقتصادی در بستر شهرها شکل می‌گیرند و این شهرها هستند که مرکز نوآوری و خلاقیت جهانی به شمار می‌آیند. لذا، بررسی سیاست‌های شهری، انطباق آن با سیاست‌های کلان‌شهرهای کشور و شناسایی نقاطی که نیازمند ترمیم و توجه بیشتر در این حوزه می‌باشد؛ اهمیت و ضرورت پرداختن به ابعاد تعاملات سیاسی شهری را پیش از پیش نمایان می‌سازد.

با توجه به نمونه مورد مطالعه سوال اصلی پژوهش اینگونه مطرح می‌گردد: ابعاد اثرگذار در توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی‌شدن در بستر تعاون و شبکه‌سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین‌المللی کدامند؟ فرضیه نیز

¹ Diplomacy

² Foreign direct investment (FDI)

بدین شرح که "به نظر می رسد بین توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن در بستر تعاون و شبکه سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین المللی ارتباط برقرار است" قابل بحث و بررسی است. برای گردآوری داده های مورد نیاز تحقیق به صورت اسنادی-کتابخانه ای با ابزار فیش برداری و پیمایشی-میدانی با مصاحبه و پرسشنامه استفاده شده است. قابل ذکر است که با توجه به موضوع تحقیق جامعه آماری تحقیق شامل مسئولین حوزه مدیریت شهری شهرداری کلان شهر تهران و جامعه دانشگاهی و نخبگان شهری است که حجم نمونه ۱۰۰ نفر (حافظنیا، ۱۳۹۲: ۴۳) و به صورت تصادفی انتخاب شده اند. ابزار اصلی تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته بوده که روایی آن توسط اساتید دانشگاهی و کارشناسان شهری پس از انجام اصلاحات لازم، مورد تأیید قرار گرفته شده است. هم چنین، ضریب پایایی پرسشنامه برابر ۰,۸۳۲ به دست آمد که حاکی از پایایی پرسشنامه می باشد. در تدوین پرسشنامه از طیف سنجشی پنج گزینه ای لیکرت استفاده شده است و در تجزیه و تحلیل داده ها ابتدا به کمک تحلیل عامل اکتشافی در محیط نرم افزار SPSS عوامل اثرگذار در توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن استخراج گردید و سپس از طریق آزمون رگرسیون چند متغیره تاثیرگذاری توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن مورد بررسی قرار گرفته شده است و در پایان نیز مدل سازی معادلات ساختاری داده ها در محیط نرم افزار Amos انجام گردید.

مبانی نظری

پیشینه پژوهش

شهبخش و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله ای با عنوان "تحلیل مقایسه ای سازوکار فضای جغرافیایی شهرهای جهانی و کلان شهرهای ملی در فرآیند جهانی شدن، مطالعه موردی: شهر جهانی شانگهای و کلان شهر ملی تهران" به ارائه مدل بومی جهانی شدن پرداخته اند. بر اساس نتایج پژوهش آن ها متغیرهای جهانی شدن در دو شهر تهران و شانگهای نشان می دهد که بیشترین میزان اختلاف به ترتیب مربوط به متغیر حجم تجارت بین الملل، گردشگری خارجی، ضریب نفوذ اینترنت، تعداد شعبات بانک های خارجی، تعداد شعبات شرکت های چند ملیتی و سرمایه گذاری مستقیم خارجی می باشد. لذا از نظر توصیفی، تحلیلی و استنباط آماری، نتایج گویای ساز و کار متضاد فضای جغرافیایی شانگهای و تهران می باشد.

خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، در مقاله ای با عنوان "هم افزایی دیپلماسی شهری با دیپلماسی عمومی در حوزه تعاملات فرهنگی و اقتصادی" به صورت توصیفی-تحلیلی به این پرسش پاسخ داده اند که تعاملات سیاسی شهری و تعاملات سیاسی عمومی چگونه می توانند در سیاست خارجی نقش موازی و مکمل را ایفا کنند؟ بر اساس نتایج پژوهش آن ها تعاملات سیاسی شهری در جهت موازی بر موضوعاتی اثرگذار است که ارتباط مستقیم با شهروندان را داشته و با تأکید بر صنعت گردشگری و تعامل با شهرهای خواهرخوانده و سازمان های غیردولتی مردم نهاد و تعاملات فرهنگی و گسترش ارزش ها و هنجارها می تواند نقش مکمل و موثری بر کارکرد تعاملات سیاسی عمومی مبتنی بر توسعه و بهسازی روابط بین ملت ها و شهروندان ایفا کند.

هم‌چنین، اسدی (۱۳۹۸)، در مقاله‌ای با عنوان "فراتحلیل کیفی پژوهش‌های انجام‌شده با موضوع دیپلماسی شهری در ایران" بر اساس بررسی مطالعات انجام‌شده در راستای این موضوع با تحلیل وضع موجود با استفاده از آماره‌های توصیفی و تحلیل کیفی بر مبنای پرسش‌های سه‌گانه نورمن بلیکی مطالعات را انجام داده است و بر اساس نتایج پژوهش وی تعریف یک نقشه راه برای تعاملات سیاسی شهری در تراز ملی و فراهم کردن زیرساخت‌های قانونی و نهادی آن به همراه اقداماتی که در تراز محلی باید صورت گیرد، و آموختن از رویکردها و تجارب در دیگر شهرهای جهان در سایه اقدامات پیشنهاد نخست از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

دستواره و مسلمی (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای با عنوان "چالش حاکمیت و دیپلماسی شهری و جهانی‌شدن شهرها" نقش حاکمیت شهری را در فرآیندهای جهانی‌شدن شهر به‌طور مستقیم و غیر مستقیم بیان می‌دارد. پژوهش فوق با روش مروری به توصیف و تحلیل، تاثیرات متقابل جهانی‌شدن و حاکمیت شهری پرداخته است و در همین راستا از نمونه‌ها و تجارب شهرها و کشورهای مختلف در این زمینه بهره برده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد حاکمیت شهری نقش بسزایی در فرآهم آوردن عرصه‌های مورد نیاز و شریط مناسب جهت حضور شهر در صحنه اقتصاد جهانی و جذب شرکت‌های بین‌المللی و رونق کسب و کار دارد و از سوی دیگر بایستی متضمن خواسته‌های ساکنان محلی، تهدیدها و فرصت‌های پدیده جهانی‌شدن در سطوح محلی باشد.

توحیدفام و و دلیلی (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان "جهانی‌شدن شهرها و جهان محلی‌شدن دیپلماسی" معتقد هستند که شهرها در تاثیر و تاثیر متقابل از فرآیند جهانی‌شدن قرار دارند و امروزه شاهد روابط شهرها در شبکه‌ای از کلان‌شهرها هستیم؛ آنچنان که دیگر صرفاً تعاملات سیاسی سنتی در غالب روابط صرف دولت-ملت‌ها توان غلبه بر مسائل و وضعیت موجود را ندارد. هم‌چنین، تعاملات سیاسی همگام با تحولات جهانی‌شدن در عرصه فروملی و فراملی رو به سوی تعاملات سیاسی‌های موازی چون تعاملات سیاسی شهری روی آورده است و از سطح صرفاً دولت-ملت‌های رسمی به سمت بازیگران غیردولتی حرکت نموده است و در گستره جهان محلی‌شدن، اقدام به ایجاد روابط دو و چند سویه کرده است.

بورکسین^۱ و همکاران (۲۰۲۰)، در کتابی با عنوان "دیپلماسی شهر در دموکراسی‌های جوان: بالتیک" به بررسی و مطالعه در ارتباط با کشورهای بالتیک به عنوان نمایندگان کشورهای جوان دموکراسی، به ویژه چهار شهر که در شبکه اصلی شهرهای اروپایی پرداختند. بر اساس مطالعات آن‌ها شهرهای دموکراسی‌های جوان آگاهانه به دنبال ایجاد روابط دیپلماتیک طولانی مدت نیستند و برای حل مشکلات مشترک جهانی یا مهار تنش‌های جدی، عمدتاً روابط دیپلماتیک را از طریق همزادگرایی شهرها، شبکه‌های شهری و دسته‌بندی شهرهای هوشمند به منظور توسعه دانش، امور فرهنگی یا اقتصادی (که بر اساس عملکرد سازمان‌های غیردولتی است) در اتحادیه اروپا ایجاد می‌کنند.

¹ Burksiene

استرن^۱ و فریندلی^۲ (۲۰۱۹)، در مقاله ای با عنوان "تورنتو^۳ و سائوپائولو^۴: شهرها و دیپلماسی بین المللی" معتقد هستند که با تسریع روند جهانی شدن اقتصاد تورنتو و ساوپائولو بزرگترین شهرهای دنیا در حال رشد هستند. قدرت محلی این شهرها بیشتر به دلیل اصلاحات غیرمتمرکز در دو دهه گذشته افزایش یافته است. شهرها و به ویژه شهرداران آنها به اهداف گوناگون به شهرهای و حوزه های بین المللی پیوسته اند. هم چنین، ابتکارات خارجی، هم در حوزه و هم در جهت، بر اساس استراتژی های سیاسی انتخاب شهرداران متفاوت است و این استراتژی ها به شدت تحت تاثیر شرایط محلی و منطق سیاسی رهبری شهرداری قرار دارند.

آکتو و همکاران^۵ (۲۰۱۶)، در مقاله ای با عنوان "دیپلماسی شهری و خواهر خواندگی؛ درس هایی از انگلستان، چین و در سطح جهان" که توسط موسسه رهبری شهری^۶ در دانشگاه کالج لندن به بررسی توسعه شبکه های شهری، چشم انداز توسعه روابط بین الملل، نقش دولت مرکزی و شبکه های ملی در تعاملات سیاسی شهری پرداخته اند. نتایج این بررسی نشان می دهد ابتدا تعاملات سیاسی شهری فرصت های زیادی برای بین المللی شدن ارائه می دهد، علاوه بر آن علی رغم تبیین اهمیت و سابقه طولانی تعاملات سیاسی شهری همچنان از موضوعات مهم و حیاتی در سطح ملی این کشورها می باشد. بر اساس مطالعات صورت گرفته شده در پیشینه پژوهش می توان چنین مطرح نمود که ابعاد اثرگذار در توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن در بستر قانونی-حقوقی، اجتماعی و اقتصادی ملی و بین المللی در پژوهش ها و مطالعات در راستای هم و به صورت تعاملی مورد مطالعه قرار گرفته نشده است که در این مقاله بدان پرداخته شده است. تعاریف مفاهیم اصلی پژوهش حاضر نیز در ادامه مطرح شده است (Zarghampour Boyerahmadi et al, 2021).

جهانی شدن

جهانی شدن فرآیند تعامل و ادغام بین مردم، شرکت ها و دولت ها در سراسر جهان است. به عنوان یک پدیده پیچیده و چندوجهی، جهانی شدن از نظر برخی به عنوان نوعی گسترش سرمایه داری در نظر گرفته شده است که مستلزم ادغام اقتصادهای محلی و ملی در یک اقتصاد بازار جهانی و کنترل نشده است. جهانی شدن به دلیل پیشرفت در فناوری حمل و نقل و ارتباطات رشد کرده است. با افزایش تعاملات جهانی، رشد تجارت، ایده و فرهنگ بین المللی به وجود می آید. هم چنین، جهانی شدن در درجه اول فرآیند تعامل و ادغام اقتصادی است که با جنبه های اجتماعی و فرهنگی همراه می شود. با این حال، سیاست و تعاملات سیاسی نیز بخش بزرگی از تاریخ جهانی شدن مدرن است (Avdjiev et al, 2020).

¹ Stren

² friendly

³ Toronto

⁴ São Paulo

⁵ Actou

⁶ CLI

در جهانی شدن تمرکز بر "مکان" و "مقیاس" وجود ندارد و پدیده‌های جهانی معمولاً فراتر از مکان هستند و در مقیاس جهانی قرار دارند. به طور کلی می‌توان گفت جهانی شدن باعث فشردگی زمان و مکان شده است و فناوری ارتباطات، اینترنت، فناوری اطلاعات و ارتباطات الکترونیک تاثیر بسزایی در این فرآیند داشته و سازمان فضایی شهر را متحول نموده است. جریان‌های فرامرزی در شهرهای جهانی مانند جابه‌جایی سرمایه، اطلاعات و مردم تاثیر بسزایی در ساخت فضایی شهر دارد (Saeedifard, 2018: 139).

شهرهای جهانی

شهر جهانی نخستین بار توسط «پاتریک گدیس^۱» در کتاب «شهرها در تحول» عنوان و تعریف شد؛ اما گدیس بدون بیان ویژگی‌های مشخص، تنها به منظومه‌های شهری اشاره کرد. بیش از ۵۰ سال بعد «پیتر هال^۲» در کتاب خود «جهان‌شهرها» آن‌ها را برحسب چند نقشی بودن، دارای چند ویژگی معرفی کرد: شهرهای جهانی مراکز قدرت سیاسی ملی و بین‌المللی هستند؛ شهرهای جهانی مراکز سازمان‌های مرتبط با دولت هستند؛ شهرهای جهانی مراکز فعالیت‌های اقتصادی مختلف ملی و بین‌المللی هستند؛ شهرهای جهانی همچون مراکز ترانزیت کالا ملی و بین‌المللی هستند؛ اهمیت کلان‌شهرهای جهانی بیش از هر چیز معطوف به فرآیند جهانی شدن اقتصادی است (Renay Short, 2005: 14). بر اساس یک تعریف کلی می‌توان گفت شهرهای جهانی، شهرهایی هستند که در مرحله نخست جهانی شدن هستند و هنوز به مرحله اوج جهان‌شهر نرسیده‌اند و هر شهر جهانی می‌بایست در رقابت با سایر شهرهای جهانی خود را ارتقا دهد و به سطح جهان‌شهرها برساند (Tohidfam & Dalili, 2016: 307).

تعاملات سیاسی و تعاملات سیاسی شهری

در مفاهیم سنتی تعاملات سیاسی (یعنی مفاهیمی که محور اصلی انجام روابط بین‌المللی دولت‌هاست) کارکردهای مختلف تعاملات سیاسی از هم متمایز می‌شوند. به عنوان مثال، کارکردهای تسهیل در برقراری ارتباط، مذاکره در مورد توافق‌نامه‌ها، جمع‌آوری اطلاعات، جلوگیری از درگیری و نمادسازی وجود جامعه بین‌المللی تمایز وجود دارد. در حقیقت می‌توان کارکردها را به تعاملات سیاسی شهری نیز منتقل نمود. هم‌چنین، به نظر می‌رسد تا حدودی رفتار دیپلمات‌های شهری با رفتار دیپلمات‌های کشوری قابل مقایسه است، اگرچه برخلاف دیپلمات‌های کشوری، دیپلمات‌های شهری، دیپلمات‌های رسمی بوده و جزیی از سیستم رسمی تعاملات سیاسی به شمار نمی‌آیند (Phelps, 2019).

تعاملات سیاسی شهری نیز در یک دید کلی ابزاری است در اختیار حکومت‌های محلی و انجمن‌های وابسته به آن‌ها که به هنگام بروز کشمکش یا تعامل در مورد چالش‌های مشترک و فرصت‌های موجود به کار برده می‌شود تا از طریق گفتگو و مذاکره، راه همکاری‌های بین‌المللی شهر با شهر فراهم شده است و زمینه‌ای را برای ایجاد محیطی آرام و صلح‌آمیز برای شهروندان مهیا نماید (city diplomacy, 2008). به عبارت دیگر، تعاملات سیاسی شهری بر تمرکززدایی از مدیریت روابط

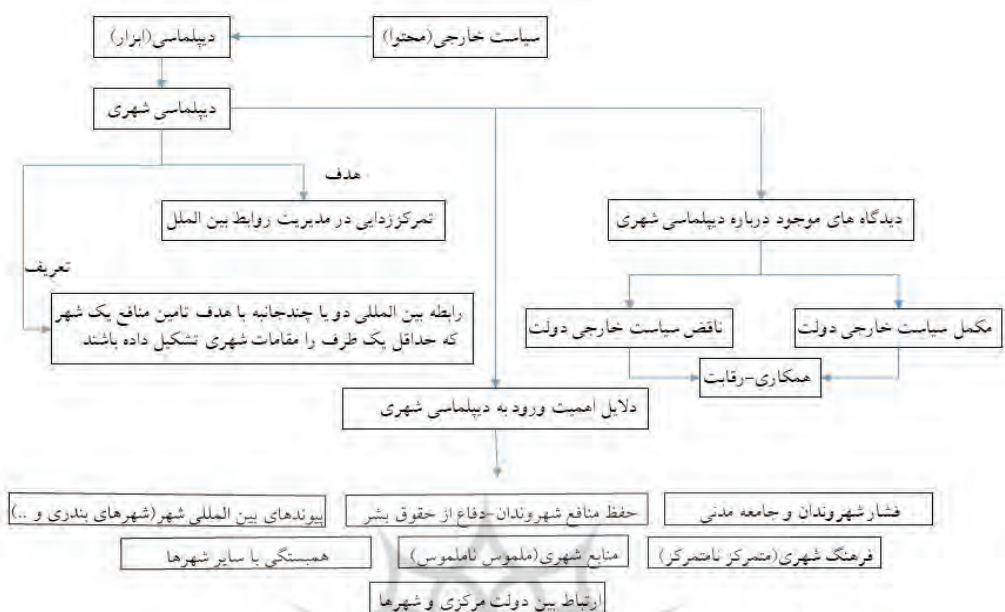
1 Patrick Geddes

2 Peter Hall

بین الملل و نقش آفرینی نمایندگان شهرها و مقامات محلی به عنوان بازیگران کلیدی عرصه بین المللی و در موضوعاتی که ارتباط مستقیم با شهروندان دارد، دلالت می کند (Basirat & Jalili, 2014: 55; Alejo, 2020: 12).

تعاملات سیاسی شهری با تاکید بر سه وجه کاربردی، توسعه و بهسازی تعامل ها و مناسبات میان شهری و تکیه بر ملت ها به جای دولت ها، می تواند در کنار تعاملات سیاسی رسمی در بهبود روابط با دیگر کشورها موثر واقع شود و در زمینه های تسهیل ارتباطات، انعقاد تفاهم نامه ها و اطلاع رسانی مناسب، نقش موثری در مقایسه با تعاملات سیاسی ایفا کند. واقعیت آن است که در جهان کنونی که دو فرآیند عمده «جهان شهری شونده» و «شهرهای جهانی شونده» روبرو است و ماهیت روابط بین الملل در این تعریف پیچیده، چند لایه و چند سطحی شده است، به گونه ای که سطوح محلی شدن، منطقه ای شدن و جهانی شدن در تعامل با یکدیگر قرار دارد (Do Paço, 2013: 651). لذا تعاملات سیاسی شهری را می توان ابزار سیاست گذاری در فرآیندها و تحولات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بین المللی در عرصه جهانی شدن دانست، زیرا که در دوران کنونی دیگر دولت ها تنها بازیگران عرصه های سیاست بین الملل نیستند، بلکه شهرها در کنار اتحادیه های منطقه ای، سازمان های غیر دولتی و شرکت های فراملیتی نقش بسیار مهم و فزاینده ای را در تعامل های دیپلماتیک ایفا می کنند، مشروط بر آنکه برنامه ریزی لازم را برای معرفی خود به عنوان شهرهای خلاق با جلب سرمایه گذاری و مشارکت مردمی و جذب سرمایه های داخلی و خارجی در روند عمران و آبادانی شهر و توسعه بازار گردشگری، با ارائه خدمات رفاهی به گردشگران خارجی معمول دارند.

تعاملات سیاسی شهری به عنوان شکلی جدید از تعاملات سیاسی عمومی در عرصه جهانی شدن ابزاری است که شهرها از طریق بازیگران شهری به ویژه شهرداری ها به تعامل با کنشگران همتراز می پردازند و با توجه به تحولات نظام بین الملل و اهمیت یافتن فزاینده نهادهای عمومی، نقشی عمده و کاربردی را در روابط بین الملل برای تعامل، تقویت مذاکرات، توسعه و بهسازی روابط میان ملت ها ایفا می کنند. در واقع شهرداری ها به عنوان متولیات اصلی تعاملات سیاسی شهری، می توانند همچون سایر نهادهای غیر دولتی در جهت دستیابی به حداکثر منافع در روابط دیپلماتیک و ارتقاء تعامل های بین المللی و حل و فصل مسائل و معضلات شهری و رونق و توسعه اقتصاد شهری، نقش موثری را در حوزه تعاملات سیاسی عمومی محقق سازند (Gordon, 2020: 73). بدین ترتیب مشکلات و فرصت های جهانی و فراگیری آن ها موجب شده است که تمامی بازیگران دولتی و غیر دولتی نقش و سهم خود را در شرایط جهانی شدن ایفا کنند. در شکل ۱ ضرورت ها و اهمیت تعاملات سیاسی شهری بر اساس تعاریف مطرح شده نشان داده شده است.



ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۱. ضرورت‌ها و اهمیت تعاملات سیاسی شهری

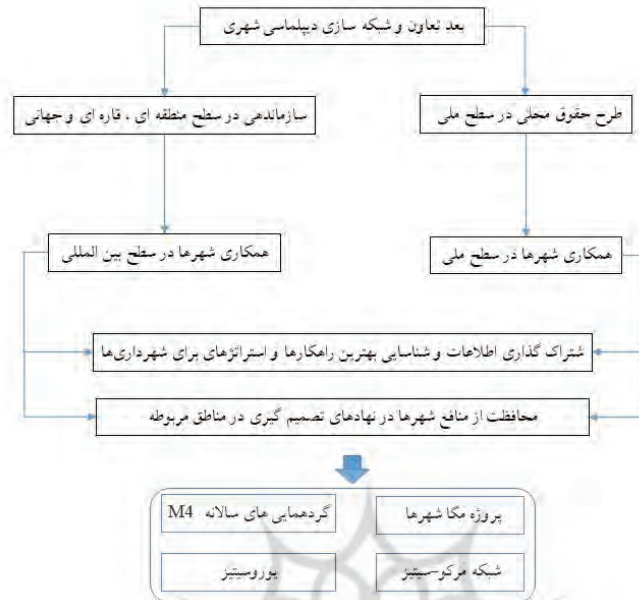
Fig 1. Necessities and importance of urban political interactions

هم‌چنین، ابعاد اثرگذار در توسعه تعاملات سیاسی شهری را می‌توان به شرح زیر مطرح نمود:

- تعاون و شبکه‌سازی: ابعاد تعاونی تعاملات سیاسی شهری در بین ابعاد دیگر مورد بحث، تا حدودی متفاوت است، زیرا در همکاری‌های بین‌المللی معمولاً هدف تعاملات سیاسی نیست، بلکه تعاملات سیاسی بیشتر ابزاری برای دستیابی به اهداف تلقی می‌شود (مانند افزایش امنیت). با این حال، در مورد تعاملات سیاسی شهری، سازماندهی در سطح منطقه‌ای، قاره‌ای و جهانی در واقع یک هدف دیپلماتیک قائم به ذات تلقی می‌شود. در شکل ۲ این بعد با رویکرد جهانی شدن مطرح شده است.

پرتال جامع علوم انسانی

تحلیل توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن شهر تهران ۱۱۱

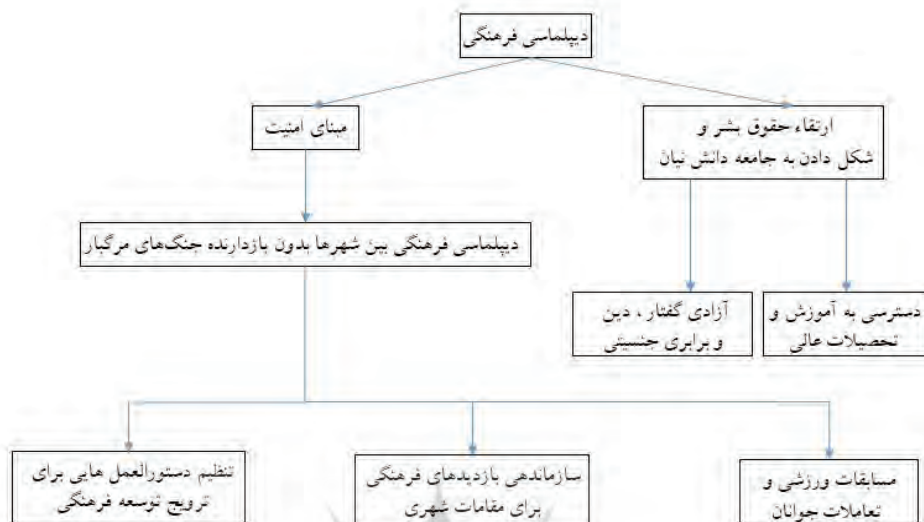


ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۲. تعاون و شبکه سازی تعاملات سیاسی شهری با رویکرد جهانی شدن

Fig 2. Cooperation and networking of urban political interactions with a globalization approach

- فرهنگی: فرهنگ امروزه نقش مهمی در تعاملات سیاسی شهرها دارد و امکان تعامل جوانان از شهرها و فرهنگ های مختلف از طریق مسابقات ورزشی، سازماندهی بازدیدهای فرهنگی برای مسئولان سایر شهرها و تنظیم دستورالعمل هایی برای ترویج توسعه فرهنگی، تنها چند نمونه از حوزه ابعاد فرهنگی در تعاملات سیاسی شهری است. از طرفی، فرهنگ در مرکز استراتژی های شهری نهفته است چه بر اساس هدف ذاتی خود در ارتقاء حقوق بشر و هم برای بهبود کیفیت زندگی برای همه است و هم چنین، به دلیل نقش عمده آن در ایجاد اشتغال، بازآفرینی شهری و شمول اجتماعی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.



ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۳. بعد فرهنگی تعاملات سیاسی فرهنگی با رویکرد جهانی شدن

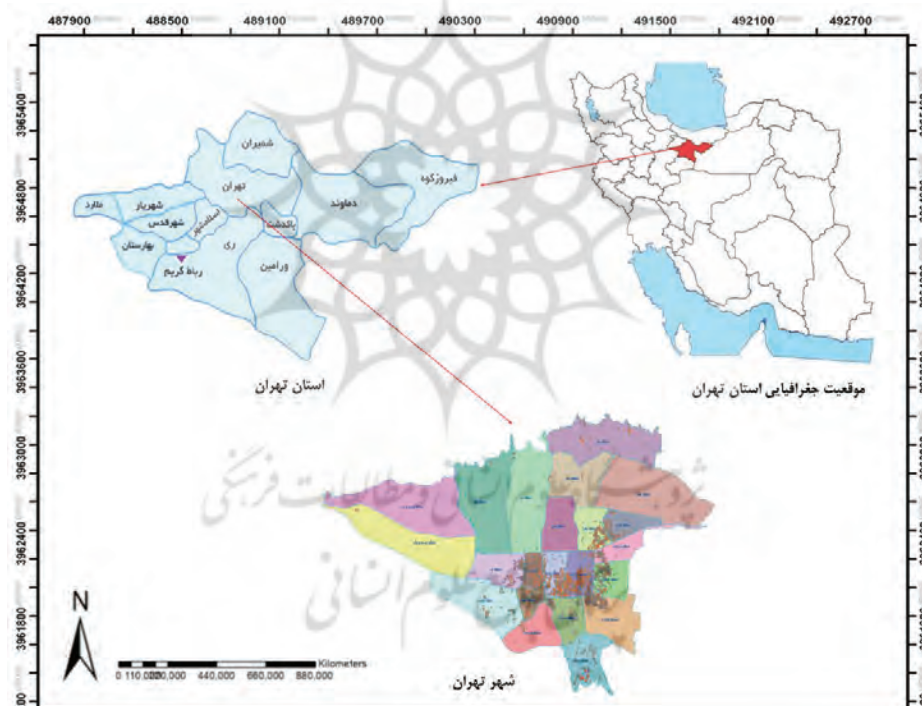
Fig 3. Cultural dimension of political and cultural interactions with globalization approach

- اقتصادی ملی و بین‌المللی: از دو طریق می‌توان دیپلمات‌های شهری از منافع اقتصادی برای شهر خود اطمینان حاصل کنند اول آنکه این شهرها می‌توانند گردشگران، شرکت‌های خارجی، سازمان‌های بین‌المللی و رویدادهای بین‌المللی را به شهر خود جذب کنند و دوم اینکه این شهرها می‌توانند خدمات و دانش خود را صادر کنند یا با سایر شهرها توافق‌نامه‌های مشارکت امضا نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه پژوهش شهر تهران می‌باشد که پرجمعیت‌ترین شهر و پایتخت ایران، مرکز استان تهران است. این شهر با ۸۶۹۳۷۰۶ نفر جمعیت، بیست و چهارمین شهر پرجمعیت جهان و نیز دومین کلان‌شهر پرجمعیت خاورمیانه است. قابل ذکر است که تهران کانون اقتصادی ایران است و نخستین منطقه صنعتی این کشور محسوب می‌شود، اما فعالیت‌های اقتصادی بین‌المللی نقش چندانی در شمار شاغل‌های آن ندارد. بر اساس آمار سال ۱۳۹۵، سهم تهران در کل تولید ناخالص داخلی ایران ۲۱ درصد است و با اختصاص نیمی از بخش صنعت کشور به خود، نقش مهمی در اقتصاد ایران دارد. این شهر یکی از مهمترین مراکز گردشگری ایران به حساب می‌آید و دارای مجموعه‌ای از جاذبه‌های گردشگری است. از نظر اداری نیز تهران به ۲۲ منطقه و ۱۲۲ ناحیه شهری تقسیم شده است. تهران نیز به عنوان یک مرکز سیاسی و اداری است که مهمترین نهادهای دولتی و قضایی ایران، همانند وزارتخانه‌ها و مجلس شورای اسلامی در این شهر واقع شده است.



ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۵. موقعیت جغرافیایی استان و شهر تهران

Fig 5. Geographical location of Tehran province and city

یافته‌ها و بحث

ماتریس داده‌ها برای تحلیل عاملی باید حاوی اطلاعاتی باشد که مناسب بودن داده‌های مربوطه را نشان دهد این موضوع از طریق آماره بارتلت و KMO صورت می‌گیرد. مناسب بودن آماره KMO و آماره بارتلت^۱ حداقل شرط لازم برای تحلیل عاملی است. در آماره بارتلت متغیرها فقط با خودشان همبستگی دارند و رد فرض صفر حاکی از این است که ماتریس همبستگی دارای اطلاعات معنی دار است و حداقل شرایط لازم را برای تحلیل عاملی وجود دارد. این آزمون را آزمون کرویت نیز گویند معناداری تحلیل عاملی داده‌ها را می‌سنجد و اگر این مقدار کمتر از ۰,۰۵ باشد معناداری همبستگی اثبات خواهد شد. در آماره KMO که مقدار آن همواره بین ۰ و ۱ می‌باشد، در صورتی که مقدار مورد نظر کمتر از ۰,۰۵ باشد، داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب نخواهد بود و اگر مقدار آن بین ۰,۵۰ تا ۰,۶۹ باشد، بایستی با احتیاط بیشتر به تحلیل عاملی پرداخت. اما در صورتی که این مقدار بیشتر از ۰,۷ باشد، همبستگی موجود میان داده‌ها برای تحلیل داده‌ها مناسب خواهد بود. در این مقاله مقدار آماره KMO برابر ۰,۸۱۲ به دست آمده است و چون بالاتر از ۰,۷۵ می‌باشد حاکی از آن است که همبستگی داده‌ها برای تحلیل عاملی در حد خوب و قابل قبولی است.

آماره بارتلت نیز حاکی از آن است که ماتریس همبستگی به عنوان پایه تحلیل عاملی برابر با صفر نیست. در مرحله بعدی در تحلیل‌ها عوامل تاثیرگذار بر موضوع شناسایی می‌شوند. به این صورت که عواملی که مقادیر ویژه آن‌ها بیشتر از ۱ بوده است، برای ادامه تحلیل شناسایی و با توجه به درصد واریانس هر کدام از عوامل، عامل قوی‌تر انتخاب می‌شود. سپس برای رسیدن به حالت مطلوب دوران عامل‌ها به روش واریماکس صورت گرفته شده است که با توجه به جدول ۱ می‌توان گفت که ۳۱ شاخص مورد بررسی در مجموع در ۶ عامل خلاصه و نام‌گذاری شده‌اند و در مجموع این عوامل ۷۱,۷۲۵ درصد از واریانس را پوشش می‌دهند.

جدول ۱. مجموع واریانس تبیین شده توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن

Table 1. The total explained variance of the development of urban political interactions according to the capacities of globalization

| عوامل | ارزش‌های ویژه آغازین | | | مجموع مجذور بارهای استخراجی | | | مجموع مجذور بارهای چرخش یافته | | |
|-------|----------------------|--------------|------------|-----------------------------|--------------|------------|-------------------------------|--------------|------------|
| | مقدار کل | درصد واریانس | درصد تجمعی | مقدار کل | درصد واریانس | درصد تجمعی | مقدار کل | درصد واریانس | درصد تجمعی |
| 1 | 12.21 | 31.97 | 31.97 | 12.21 | 31.97 | 31.97 | 5.21 | 18.73 | 18.73 |
| 2 | 3.72 | 12.89 | 44.86 | 3.72 | 12.89 | 44.86 | 4.57 | 14.59 | 33.32 |
| 3 | 3.89 | 8.89 | 56.75 | 3.89 | 8.89 | 56.75 | 4.13 | 11.5 | 44.82 |
| 4 | 2.44 | 8.69 | 62.54 | 2.44 | 8.69 | 62.54 | 2.77 | 10.59 | 55.42 |
| 5 | 1.52 | 5.49 | 67.94 | 1.52 | 5.49 | 67.94 | 2.7 | 9.31 | 64.73 |
| 6 | 1.09 | 3.77 | 71.72 | 1.096 | 3.77 | 71.72 | 2.02 | 6.98 | 71.72 |

ماخذ: نویسنده‌گان، ۱۴۰۰

¹ Bartlett Test

جدول ۲. ماتریس عاملی چرخش یافته شاخص‌های تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی‌شدن

Table 2. Rotated factor matrix (factor loadings) of indicators of urban political interactions according to globalization capacities

| نام | شاخص‌های تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی‌شدن | عوامل | | | | | |
|-----|--|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| X1 | الگوبرداری از شهرها جهانی با بیشترین مشابهت | 0.759 | - | - | - | - | - |
| X2 | حوزه‌های اولویت تعاملات سیاسی شهری تهران | 0.567 | - | 0.686 | - | - | - |
| X3 | رایزنی مدیریت شهری با دولت مرکزی، برطرف‌کننده موانع تعاملات سیاسی | - | - | - | - | 0.609 | - |
| X4 | پتانسیل تنوع بالای زبانی-فرهنگی تهران در تعاملات سیاسی | 0.724 | - | - | - | - | - |
| X5 | استفاده از شهرداری تهران از ظرفیت مراکز علمی دانشگاه تهران | - | 0.686 | - | - | - | - |
| X6 | استفاده از ظرفیت زبان و ادب فارسی به عنوان زمینه رشد تعاملات سیاسی | 0.744 | - | 0.657 | - | - | - |
| X7 | تجربه موفق شهرها در ایجاد صلح | - | - | 0.527 | - | - | - |
| X8 | تجربه توسعه از پایین | 0.541 | - | - | - | - | - |
| X9 | عضویت در اتحادیه‌های شهری جهت توسعه تعاملات سیاسی شهری | 0.557 | - | - | - | - | - |
| X10 | توسعه سیاسی شهر تهران با کشورهای دیگر | 0.792 | - | 0.557 | - | - | - |
| X11 | برندپایی، عامل رشد تعاملات سیاسی شهری | - | - | - | - | - | - |
| X12 | نمونه برندپایی شهرها | 0.657 | - | 0.572 | - | - | - |
| X13 | جذب دانشجوی و رویدادهای علمی-ورزشی | - | - | 0.678 | - | - | - |
| X14 | جذب نیروی ماهر عامل اشتغال زایی | - | - | 0.597 | - | - | - |
| X15 | جذب سرمایه خارجی و توریسم عامل ایجاد امنیت | - | - | - | 0.669 | - | - |
| X16 | جذب سرمایه‌گذار خارجی عامل اشتغال | - | - | - | 0.657 | - | - |
| X17 | جذب گردشگر و شرکت‌های خارجی | - | - | - | - | - | 0.684 |
| X18 | ارائه خدمات گردشگری در مقاصد توسط مدیریت شهر تهران | - | - | - | - | - | 0.479 |
| X19 | تحریک توسعه و اشتغال با ظرفیت بخش خصوصی | - | - | - | - | - | 0.427 |
| X20 | مدیریت بلایا موضوع تعاملات سیاسی شهر تهران | - | 0.445 | - | - | - | - |
| X21 | سهولت ارتباطات فراملی | - | 0.571 | - | - | - | - |
| X22 | بومی سازی تکنولوژی زیرساخت هدف تعاملات سیاسی | - | - | 0.597 | - | - | - |
| X23 | استفاده از تخصص شهرهای اروپایی و آمریکایی | - | 0.780 | - | - | - | - |
| X24 | شهرهای همسایه اولویت دیپلماتیک تهران | - | - | - | - | - | 0.434 |
| X25 | کشورهای اسلامی اولویت همکاری و همگرایی | - | - | - | 0.754 | - | - |
| X26 | استفاده از تجربه مدیریتی کشورهای همسایه | - | - | - | - | - | 0.429 |
| X27 | تعاملات سیاسی شهری ابزاری دانش‌بنیان و تلفیقی در فرآیند جهانی‌شدن | - | - | - | 0.679 | - | - |
| X28 | تمرکززدایی عامل تقویت‌کننده تعاملات سیاسی | - | - | - | - | - | 0.541 |
| X29 | زیرساخت‌های ارتباطی اطلاعاتی جهت معرفی شهر تهران | - | 0.566 | - | - | - | - |
| X30 | جذابیت‌های تهران جهت سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی خارجی | - | - | - | - | - | 0.521 |
| X31 | عقد پیمان خواهرخواندگی شهر تهران با شهرهای دیگر | - | - | - | - | - | 0.512 |

ماخذ: نویسنندگان، ۱۴۰۰

بر اساس جدول ۲ نام‌گذاری عامل‌ها را می‌توان به شرح زیر مطرح نمود:

عامل اول: این عامل در مجموع ۱۸,۷۳ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است. این عامل با شاخص‌های الگوبرداری از شهرها جهانی با بیشترین مشابهت، حوزه‌های اولویت تعاملات سیاسی شهری تهران، پتانسیل تنوع بالای

تحلیل توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن شهر تهران. ۱۱۷

زبانی-فرهنگی تهران در تعاملات سیاسی، استفاده از ظرفیت زبان و ادب فارسی به عنوان زمینه رشد تعاملات سیاسی، تجربه توسعه شهری از پایین به بالا، عضویت در اتحادیه های شهری جهت توسعه تعاملات سیاسی شهری، توسعه سیاسی شهر تهران با کشورهای دیگر و برندیابی شهرهای جهانی دارای همبستگی مثبت و بالایی می باشد. این عامل را می توان «توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های فرهنگی و مردمی در جهانی شدن شهر تهران» نام گذاری کرد.

عامل دوم: این عامل نیز در مجموع ۱۴,۵۹ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است. این عامل با شاخص های استفاده شهرداری تهران از ظرفیت مراکز علمی تهران، مدیریت بلایا موضوع تعاملات سیاسی شهر تهران، سهولت ارتباطات فراملی، استفاده از تخصص شهرهای اروپایی و آمریکایی، زیرساخت های ارتباطی اطلاعاتی جهت معرفی شهر تهران دارای همبستگی بالایی می باشد. این عامل را می توان «بهره گیری از سازمان ها، نهادها و ارتباطات در جهت توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن شهر تهران» نامید.

عامل سوم: این عامل در مجموع ۱۱,۵۰۷ درصد از کل واریانس را به خود اختصاص داده و با شاخص های حوزه های اولویت تعاملات سیاسی شهری تهران، استفاده از ظرفیت زبان و ادب فارسی به عنوان زمینه رشد تعاملات سیاسی، تجربه موفق شهرها در ایجاد صلح، توسعه سیاسی شهر تهران با کشورهای دیگر، نمونه برندیابی شهرها، جذب دانشجو و رویدادهای علمی-ورزشی، جذب نیروی ماهر عامل اشتغال زایی و بومی سازی تکنولوژی زیرساخت هدف تعاملات سیاسی دارای همبستگی مثبت و بالایی می باشد. این عامل را می تواند «توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های گردشگری، اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی در جهانی شدن شهر تهران» نام گذاری کرد.

عامل چهارم: در مجموع ۱۰,۵۹۷ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده و با شاخص های جذب سرمایه خارجی و تورسیم عامل ایجاد امنیت، جذب سرمایه گذار خارجی عامل اشتغال، کشورهای اسلامی اولویت همکاری و همگرایی، تعاملات سیاسی شهری ابزاری دانش بنیان و تلفیقی در فرآیند جهانی شدن دارای همبستگی مثبت و بالایی می باشد. این عامل را می توان «برنامه ریزی توسعه تعاملات سیاسی شهری بر اساس سرمایه اقتصادی و دانش محور با توجه به ظرفیت های جهانی شدن شهر تهران» نامید.

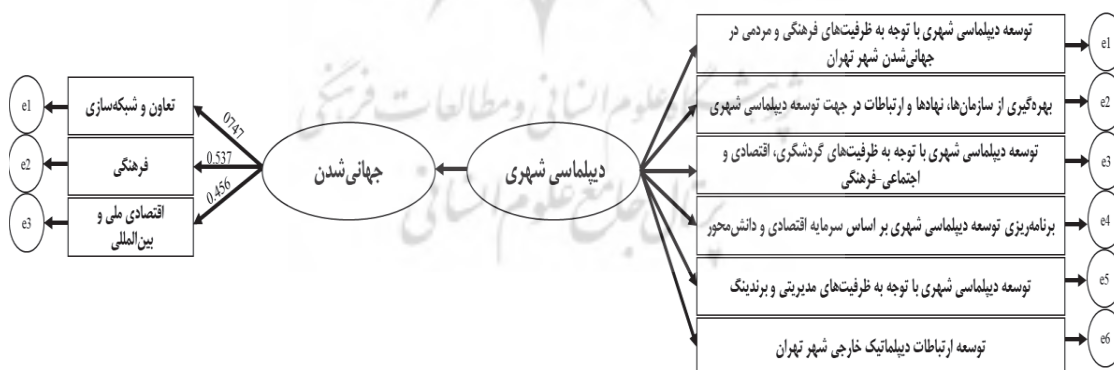
عامل پنجم: در مجموع ۹,۳۲۱ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است. این عامل شامل ریزنی مدیریت شهری با دولت مرکزی، برطرف کننده موانع تعاملات سیاسی و برندیابی، عامل رشد تعاملات سیاسی شهری می باشد. این عامل را می توان «توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های مدیریتی و برندینگ در جهت جهانی شدن شهر تهران» نامید.

عامل ششم: این عامل ۶,۹۸ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است. شاخص های موجود در این عامل شامل جذب گردشگر و شرکت های خارجی، ارائه خدمات گردشگری در مقاصد توسط مدیریت شهر تهران، تحریک توسعه و اشتغال با ظرفیت بخش خصوصی، شهرهای همسایه اولویت دیپلماتیک تهران، استفاده از تجربه مدیریتی کشورهای

همسایه، تمرکززدایی عامل تقویت‌کننده تعاملات سیاسی، جذابیت‌های تهران جهت سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی خارجی، عقد پیمان خواهرخواندگی شهر تهران با شهرهای دیگر می‌باشد که دارای همبستگی مثبت و بالایی می‌باشند. این عامل را می‌توان «توسعه ارتباطات دیپلماتیک خارجی شهر تهران به منظور گسترش تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن» نام‌گذاری کرد.

مدل‌سازی معادلات ساختاری

تحلیل عامل تاییدی به بررسی این مطلب می‌پردازد که آیا داده‌های موجود با ساختار به شدت محدود شده پیش تجربی که شرایط همانندی را برآورده می‌سازد، برازش دارد. در این فرآیند، برازش را گاه به اشتباه تایید یک مدل یا ساختار فرضی می‌دانند. اما باید دانست که هیچ مدلی تایید نمی‌شود و تنها رد یا عدم تایید می‌شود. چون مدل کامل معادله ساختاری شامل هر دو دسته متغیرهای مشاهده‌شده و مشاهده‌نشده است، پارامترهای مدل باید از طریق پیوند بین واریانس و کواریانس‌های متغیرهای مشاهده‌شده، برآورد شود. لذا به کمک مدل معادلات ساختاری نسبت به ترسیم مدل مفهومی تحقیق اقدام و فرضیه مورد آزمون قرار می‌گیرد. با توجه به مدل معادلات ساختاری نسبت به ترسیم مدل مفهومی تحقیق و آزمون فرضیه تحقیق "به نظر می‌رسد بین توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن در بستر تعاون و شبکه‌سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین‌المللی ارتباط برقرار است." مورد آزمون قرار می‌گیرد. در همین راستا، در شکل ۶ نشان داده شده است که توسعه تعاملات سیاسی شهری دارای ضریب تعیین برابر ۰,۸۳۴ می‌باشد و به عبارتی ۸۳,۴ درصد از تغییرات ظرفیت‌های جهانی شدن در بستر تعاون و شبکه‌سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین‌المللی تحت تاثیر بارهای عاملی مربوط به توسعه تعاملات سیاسی شهری قرار دارد.



ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۶. نتیجه آزمون برازش توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت‌های جهانی شدن

Fig 6. The result of the suitability test for the development of urban political interactions according to the capacities of globalization

هم چنین، همانطور که در جدول ۳ نشان داده شده است مقادیر تمامی شاخص ها نشان دهنده برازش مناسب و قابل قبول مدل مفهومی تحقیق که در شکل ۵ مطرح شده است، می باشد ($GFI > 0.9$, $AGFI > 0.9$)، بنابراین و براساس برازش الگوی مفهومی پژوهش، همخوانی داده های گردآوری شده مورد تأیید واقع می شود.

جدول ۳. ارزیابی برازش کل مدل توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۰)

Table3. Evaluating the fit of the whole development model of urban political interactions according to the capacities of globalization

| شاخص های برازندگی مدل مفهومی | مقادیر شاخص |
|---|-------------|
| Chi-Square | 95.65 |
| Degrees of Freedom (df) | 30 |
| Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) | 0.0791 |
| Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) | 0.88 |
| Goodness of Fit Index (GFI) | 0.94 |
| Standardized RMR | 0.0564 |

ماخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

بحث و نتیجه گیری

تعاملات سیاسی شهری از جمله مباحثی است که در دوران معاصر امروزی به عنوان ابزاری جهت برون رفت از مشکلات شهری از یک سو و تبیین نقش و جایگاه شهرها در سطوح مختلف با تأکید بر سازمان ها و نهادهای محلی و شهری بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته شده است. هم چنین، قابل ذکر است که جهانی شدن نیز بر نقش شهرها در سطح فراملی با توجه به ابعاد گوناگون اثرگذار بوده است، لذا بررسی و شناسایی عوامل توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن در بستر تعاون و شبکه سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین المللی می تواند در شکل گیری فضای جریان ها و به وجود آمدن کانون های قدرت نوظهور در نقشه جغرافیای سیاسی جهان اثرگذار باشد.

بر اساس نتایج این پژوهش می توان چنین مطرح نمود که توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های فرهنگی و مردمی در جهانی شدن شهر تهران با واریانس ۱۸,۷۳ درصد بیشترین درصد از واریانس توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن را به خود اختصاص داده است که شاخص های آن شامل الگوبرداری از شهرها جهانی با بیشترین مشابهت، حوزه های اولویت تعاملات سیاسی شهری تهران، پتانسیل تنوع بالای زبانی-فرهنگی تهران در تعاملات سیاسی، استفاده از ظرفیت زبان و ادب فارسی به عنوان زمینه رشد تعاملات سیاسی، تجربه توسعه شهری از پایین به بالا، عضویت در اتحادیه های شهری جهت توسعه تعاملات سیاسی شهری، توسعه سیاسی شهر تهران با کشورهای دیگر و برندیابی شهرهای جهانی می باشد.

نتایج بررسی تحلیل عاملی تاییدی به کمک مدل سازی معادلات ساختاری نیز حاکی از آن است که عوامل شش گانه استخراج شده توسعه تعاملات سیاسی شهری ۰,۸۳۴ درصد از واریانس جهانی شدن شهر تهران در بستر تعاون و شبکه سازی، فرهنگی و اقتصادی ملی و بین المللی به خود اختصاص داده اند. هم چنین، بررسی توسعه تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت های جهانی شدن نیز نشان داد تعاملات سیاسی شهری به میزان ۵۳,۷ درصد بر تعاون و شبکه سازی

جهانی‌شدن شهر تهران، ۵۳٫۷ درصد بر بستر فرهنگی جهانی‌شدن شهر تهران و ۴۵٫۶ درصد بر بعد اقتصادی ملی و بین‌المللی جهانی‌شدن تهران اثرگذار است.

بر اساس دیگر یافته‌های پژوهش می‌توان چنین مطرح نمود که جهانی‌شدن سبب ایجاد ارتباط و هم‌بستگی کشورها، جوامع و شهروندان از هر کجای جهان خواهد شد و همچنین، از سوی دیگر در عصر جهانی‌شدن تعاملات سیاسی یکی از مهمترین ابزارهای ارتقای قدرت ملی کشورهاست. در همین راستا، تعاملات سیاسی و جهانی‌شدن دارای اثرات و رویکردهای مثبت و منفی بر اساس ابعاد گوناگون می‌باشد که در بستر شهرهای جهانی قابل بررسی است. به عبارتی، شهرهایی که بیشترین منفعت از جریان مبادله کالا، سرمایه، خدمات و مهاجر را برده‌اند تحت عنوان شهرهای جهانی، بالاترین سطوح برخورداری از منافع اقتصادی، اجتماعی و زیرساختی را برای شهروندان خود به ارمغان آورده‌اند. از طرفی مسیر ورود به جمع شهرهای جهانی علیرغم رقابتی بود، امکان‌پذیر بوده و شهرها با در نظر گرفتن اصول توسعه در حوزه‌های اقتصاد، تحقیق و توسعه، تعامل فرهنگی، زیست‌پذیری، محیط زیست و دسترسی قادر به تبدیل شدن به یک شهر جهانی تاثیرگذار خواهند بود.

تعاملات سیاسی شهری، ضمن اشتراک قابل توجه با مقوله شهرهای جهانی، بر بنیان ایده تمرکززادایی، در جستجوی تحقق گونه‌ای از حضور مستقل شهر در عرصه بین‌الملل است، تا بتواند منافع حداکثری شهروندان خود را تامین نماید. در حقیقت انگیزه‌های تعاملات سیاسی شهری، از دفاع از حقوق اولیه بشر گرفته تا مبادله کالا و خدمات گسترده است. از طرفی همپوشانی حوزه تعاملات سیاسی شهری با تعاملات سیاسی ملی، نیازمند به هماهنگی و کسب اعتماد سیستم تعاملات سیاسی کشور است.

در مجموع تبیین مدل تعاملات سیاسی شهری با توجه به ظرفیت جهانی‌شدن، ضمن بهره‌گیری از منافع اولیه (کمک به برقراری صلح به عنوان یکی از پایه‌های اساسی توسعه در منطقه آشوب زده خاورمیانه که در تاریخ معاصر خود دهه بدون جنگ را تجربه ننموده است)، نیز حل بحران‌های اجتماعی (نظیر مهاجران خارجی غیرقانونی، با استفاده از مشاوره به کشورهای مبدا در قالب طرح‌های اشتغال‌زایی و کمک به مهار جمعیت مهاجر از مبدا)، حل بحران‌های زیست‌محیطی (با استفاده از مشاوره متخصصان شهرهای خارجی در حوزه‌هایی نظیر مدیریت آب و پسماند)، می‌تواند محرک عمده توسعه شهری و در نهایت ملی قلمداد شده و رتبه شهر را در بین شهرهای جهانی ارتقا بخشد.

هم‌چنین، در جهان مدرن، ابعاد نوینی از تعاملات سیاسی، نظیر تعاملات سیاسی سلامت و پزشکی، تعاملات سیاسی فرهنگی و میراث فرهنگی، تعاملات سیاسی ورزشی، تعاملات سیاسی آب، بایو-تعاملات سیاسی^۱ مطرح و رایج گردیده است. هم‌چنین، نیاز به توسعه روابط دیپلماتیک تخصصی به واسطه رواج اپیدمی‌یک بیماری در سطح بین‌المللی، جابجایی عظیم جمعیت مهاجر (آواره و پناهنده)، توسعه مبادلات اقتصادی بین کشورها و شهرها، و مواردی از این دست رواج یافته

^۱ bio-diplomacy

است. بنابراین، تخصصی سازی بالای رشته های مختلف، همزمان با توسعه عظیم تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی (که می توان آن را به عنوان بخشی از جهانی سازی تلقی نمود) و در نتیجه گسترش ارتباطات بین المللی منجر به گسترش رشته ها و شاخه های مختلف تعاملات سیاسی شده است.

از طرف دیگر ماهیت غیرمتمرکز قدرت یابی نهاد مدیریت شهری و شهرداری به عنوان نهادی مدنی و بدون محدودیت های دست و پاگیر دولت ها، امکان تعامل گسترده شهرها در سطح جهانی را فراهم نموده است. همچنین، درگیری شهرداری ها (یا همان دولت های محلی) در سطح جهان با مقوله های مختلف اجتماعی-اقتصادی، زیست محیطی و ... باعث نیاز این نهاد به بهره گیری از ایده ها و تجارب موفق به همراه تکنولوژی روز شده است که در همکاری های بین شهرها در قلمروهای ملی و بین المللی قابل تامین است. قابل ذکر است که امروزه جهان در حال نزدیک تر شدن هر چه بیشتر به تبادلات هر چه بیشتر شهرها و کشورها به واسطه نوآوری های عمده در حوزه ارتباطات و تبادل اطلاعات و دسترسی می باشد. بر این اساس شهرهای جهان می توانند با ایجاد شبکه ها، تشکلهای سازمان های مستقل امکان بهره گیری هر چه بیشتر از دانش و تجربه یکدیگر را به دست آورند.

References

- Acuto, Michele, Morissette, Mika, Chan, Dan and Benjamin Leffel (2016), 'City Diplomacy' and Twinning: Lessons from the UK, China and, its Leadership Initiative, Department of Science, Technology, Engineering and Public Policy, University College London.
- Alejo, A. (2022). Diasporas as Actors in Urban Diplomacy. *The Hague Journal of Diplomacy*, 17(1), 138-150.
- Asadi, Ruhollah. (2019). Qualitative meta-analysis of research on urban diplomacy in Iran. *Geography and Regional Development*, Volume 17, Number 2: pp. 315-340. (In persian)
- Avdjiev, S., Gambacorta, L., Goldberg, L. S., & Schiaffi, S. (2020). The shifting drivers of global liquidity. *Journal of International Economics*, 103-324.
- Basirat, M., Jalili, S. (2014). Analysis of opportunities and challenges of development of city diplomacy in Tehran metropolis. *Honar-Ha-Ye-Ziba: Memory Va Shahrsazi*, 19(3), 53-66. doi: 10.22059/jfaup.2014.55404.
- Burksiene V., Dvorak J., Burbulytė-Tsiskarishvili G. (2020) City Diplomacy in Young Democracies: The Case of the Baltics. In: Amiri S., Sevin E. (eds) *City Diplomacy*. Palgrave Macmillan Series in Global Public Diplomacy. Palgrave Macmillan, Cham.
- Chin, A. Cortes. K. E. (2015). The Refugee/Asylum Seeker. *Handbook of the Economics of International Migration*. B. R. Chiswick and P. W. Miller, North-Holland. 1: 585-658.
- Dastavareh, Fereshteh, Sotoudeh, Arman (2017). The Challenge of Governance and Urban Diplomacy and the Globalization of Cities, 4th Shiraz International Conference on Geographical Sciences. (In persian).
- Do Paço, D. (2022). Women in Diplomacy in Late Eighteenth-Century Istanbul. *The Historical Journal*, 65(3), 640-662.
- Farnum, R. L. (2018). "Drops of diplomacy: Questioning the scale of hydro-diplomacy through fog-harvesting." *Journal of Hydrology* 562: 446-454.
- Hafez Nia, Mohammad Reza (2013). Introduction to research methodology in humanities. Samat Publishing, 19th Edition. (In persian).
- Gordon, D. J. (2020). *Cities on the world stage: the politics of global urban climate governance*. Cambridge University Press.

- Grech-Madin, C., et al. (2018). "Negotiating water across levels: A peace and conflict "Toolbox" for water diplomacy." *Journal of Hydrology* 559: 100-109.
- Khosravi, Afsaneh, Ahmadi, Hamid, Zakerian, Mehdi, Mousavizadeh, Alireza. (2019). Enhancing urban diplomacy with public diplomacy in the field of cultural and economic interactions. *Political Sociology of the Islamic World*. Volume 15, Number 7: pp. 189-214. (In persian).
- Jia, R. and W. Li (2019). "Public diplomacy networks: China's public diplomacy communication practices in twitter during Two Sessions." *Public Relations Review*: 101818.
- NejatiHosseini S M. (2012). *Urban Politics and Urban Diplomacy: From Theory to Experience*. MJSS; 3 (2) :117-142. (In persian).
- Nijman, Janne (2018). *The Global Economy, City Diplomacy, and the Role of International Law*, Published: Asser Institute.
- Paramonov, O. and O. Puzanova (2018). "Tokyo's diplomacy in Eurasia: Successes and failures (1997–2017)." *Journal of Eurasian Studies* 9(2): 134-142.
- Phelps, N. A., & Miao, J. T. (2020). Varieties of urban entrepreneurialism. *Dialogues in Human Geography*, 10(3), 304-321.
- Pluijm, R. Van der. (2007). *City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics*. The Hague, Netherlands Institute of International Relations Clingendael.
- Regev, M. (2019). "Postlude: World culture after cultural globalization." *Poetics* 75: 101383.
- Reid, M., et al. (2019). "Leveraging health diplomacy to end the tuberculosis epidemic." *The Lancet Global Health* 7(5): e561-e562.
- Renay Short, John (2005). *Globalization and the city*, translated by Ahmadpour Ahmad, Tehran: University Jihad.
- Saeedifard, Frank. (2018). Explaining the reflection of rent economy on the city's space organization with emphasis on finances and human-centered urban planning approach (Case study: Districts 1 and 5 of Tehran). Supervisor: Mohammad Taghi Razavian, PhD Thesis, Shahid Beheshti University, Tehran.
- Stren, Rechar and FriendlyT abigal (2019). Toronto and São Paulo: Cities and International Diplomac, <https://doi.org/10.1177/1078087417722862> *Urban Affairs Review* 2019, Vol. 55(2) 375 –404
- Shahbakhsh, Alireza, Hafez Rezazadeh, Masoumeh, Miri, Gholamreza. (2022). Comparative analysis of the geographical mechanism of global cities and national metropolises in the process of globalization, a case study: Shanghai World City and Tehran National Metropolis. *Journal of New Attitudes in Human Geography*, 13 (2), 171-191.
- Tohidfam, M., Dalili, S. (2016). Globalization of cities and the globalization of diplomacy; Case Study: Urban Diplomacy, 46(2), 303-321. doi: 10.22059/jpq.2016.57933 3. (In persian).
- Wang, D.-g., et al. (2018). "Evolution and optimization of China's urban tourism spatial structure: A high speed rail perspective." *Tourism Management* 64: 218-232.
- Xue, C. Q. L., et al. (2019). "Architecture of "Stadium diplomacy" - China-aid sport buildings in Africa." *Habitat International* 90: 101985.
- Ye, L. and E. Björner (2018). "Linking city branding to multi-level urban governance in Chinese mega-cities: A case study of Guangzhou." *Cities* 80: 29-37.
- Zarghampour Boyerahmadi, A. M., Bigdelirad, V., & Khatibi, M. R. (2021). Codification of a model for the development of urban diplomacy with regard to globalization capacities (Case study: Tehran). *Geography (Regional Planning)*, 11(3), 520-534. (In persian).
- Zhu, K. and X. Jiang (2019). "Slowing down of globalization and global CO2 emissions – A causal or casual association?" *Energy Economics* 84: 104483.

Analysis of the Development of Urban Diplomacy with Regard to the Potential of Globalization in Tehran

Amirmohammad Zarghampour Boyerahmadi

PhD Student, Department of Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Vahid Bigdeli Rad *

Assistant Professor of Department of Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Seyed Mohammadreza Khatibi

Assistant Professor of Department of Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Extended Abstract

Introduction, in today's evolving world due to powerful phenomena such as globalization and the development of information-communication (virtual-real), given the value and importance of cities in the local and global economy, considering the development of capacities of urban political interactions with value. In fact, cities, like local territories, can overcome their problems and provide the ground for their social, economic and environmental development through the capacities that they acquire through communication and political interactions in the international arena. Thus, it can be argued that urban diplomacy is a new form of diplomacy in which the world's cities participate, using the potential of the world's metropolises to develop international intercity policies rather than intergovernmental policies. The framework of urban policy is based on the potential of citizenship.

Methodology, this research was applied-developmental in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method. In order to collect the information and data required for the research, it has been used as a documentary-library with filing and survey-field tools with interviews and questionnaires. The statistical population of the study included officials in the field of urban management of Tehran metropolitan municipality and the university community and urban elites whose sample size was 100 people (minimum descriptive analysis quorum) and were randomly selected. In order to analyze the data, exploratory factor analysis and multivariate regression test in SPSS software environment were used to model the structural equations of the data in Amos software environment.

Results and discussion, the results indicated that the development of urban diplomacy with regard to cultural and popular capacities in the globalization of Tehran with a variance of 18.73% has the highest percentage of the variance of the development of urban diplomacy with regard to globalization capacities. Also, according to the six factors extracted, the development of urban diplomacy has 0.834% of the variance of the globalization of Tehran in the context of national and international cooperation, networking, cultural and economic, and the study of urban diplomacy development according to globalization capacities. It also showed that urban diplomacy has a 53.7% effect on cooperation and networking of Tehran's globalization, 53.7% on the cultural context of Tehran's globalization and 45.6% on the national economic and international dimension of Tehran's globalization. Globalization will create the connection and

* (Corresponding Author) Vahid.Bigdeli@qiau.ac.ir

solidarity of countries, societies and citizens from all over the world. Also, in the era of globalization, political interactions are one of the most important tools for promoting national power. In this regard, political interactions and globalization have effects and approaches. Positive and negative are based on various dimensions that can be studied in the context of global cities. In other words, the cities that have benefited the most from the flow of goods, capital, services, and immigrants, called global cities, have brought the highest levels of economic, social, and infrastructural benefits to their citizens. On the other hand, the way to enter the world cities was competitive, it was possible and cities by considering the principles of development in the fields of economy, research and development, cultural interaction, livability, environment and accessibility (the ability of the city to compete in these areas with other cities Global) will be able to become an influential global city.

Conclusion, all in all, founding of Southwest Asia Cities Network by Tehran Metropolis, creating a union and network of cities inside Iran to exchange knowledge, facilities and trade of domestic municipalities with each other as a basis for preparing domestic municipalities with their foreign counterparts, creating a memorandum of understanding for student exchange and scientific cooperation and international conferences focusing on the cities of neighboring countries, strengthening humanitarian institutions centered on the cities of neighboring countries, Attracting foreign investors from cities in neighboring countries, creating and expanding information communication infrastructure to introduce natural-historical attractions, services to the international audience to become the city of Tehran as a brand and destination for tourism and investment, launching multilingual websites and social networks with the focus on introducing the attractions, potentials and capacities of Tehran city development as well as investment opportunities in this city as one of the main advertising and marketing tools in the era of globalization and so on could be raised In order to develop the political interactions of Tehran, considering the capacities of globalization in the context of cooperation and networking, national and international cultural and economic issues.

Keywords: Urban Diplomacy, Globalization, Global City, Tehran.